

Беларуская мова

(70 гадзін на год, 2 гадзіны на тыдзень; з іх 13 гадзін — на пісьмовыя работы)

Размеркаванне вучэбнага матэрыялу прыводзіцца ў адпаведнасці са зместам і структурай вучэбных дапаможнікаў:

1. Валочка, Г. М. Беларуская мова : вучэб. дапам. для 7 кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / Г. М. Валочка, С. А. Язерская. — 2-е выд., перапрац. і дап. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 270 с.
2. Красней, В. П. Беларуская мова : вучэб. дапам. для 6 кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. П. Красней, Я. М. Лаўрэль, С. Р. Рачэўскі. — 2-е выд., перапрац. і дап. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2015. — 320 с. (Урок № 7–20.)

Нумар урока	Тэма раздзела, урока	Мэты і задачы ўрока	Характарыстыка асноўных відаў і спосабаў дзейнасці	Дамашняе заданне
1	2	3	4	5
І чвэрць (16 урокаў)				
Валоданне літаратурнай мовай — асноўны паказчык культуры чалавека (1 гадзіна)				
1	Нормы сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Маўленчы этыкет	Садзейнічаць сістэматызацыі і замацаванню ведаў вучняў пра нормы сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Выпрацоўваць умовы ствараць і запісваць тэксты, выраўняць памылкі ў адпаведнасці з нормамі сучаснай беларускай літаратурнай мовы	Чытанне і вусны пераказ тэксту на лінгвістычную тэму, падбор прыкладаў на ілюстраванне нормаў беларускай літаратурнай мовы. Выразнае чытанне тэкстаў з захаваннем арфапічных нормаў, паведамленне на тэму «Праўлы вымаўлення галосных і зычных гукіў у беларускай мове». Выпраўленне памылак, запіс выраўненых выказванняў. Чытанне і пераказ тэксту аб правілах маўленчых паводзін, падбор слоў	§ 1, практ. 7 (запісаць 2–3 дыялогі з выкарыстаннем слоў і зваротаў маўленняга этыкету)

1	2	3	4	5
			і словазлучэнняў маўленчага этыкету	
Тэкст (2 гадзіны)				
2	Тэкст і яго асноўныя прыметы. Спосабы і сродкі сувязі сказаў і частак тэксту	Паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў пра тэкст, яго асноўныя прыметы, тэм і асноўную думку, спосабы і сродкі сувязі сказаў і частак тэксту. Замацоўваць умненне адрозніваць тэксты ад нятэкстаў, даваць ім характарыстыку, вызначаць тэм і асноўную думку, спосабы і сродкі сувязі, удасканалюць умненне ствараць тэксты на прапанаваную тэм	Праца з вучэбным тэкстам дапаможніка, суразмоўніцтва па змесце, вусныя выказванні вучняў. Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх асноўных прымет (тэматычнае адзінства, звязнасць, паслядоўнасць, разгорткунасць, сэнсавая цэласнасць, завершанасць), выяўленне спосабаў і сродкаў сувязі сказаў і частак тэксту	§ 2, практ. 16
3	Паглыбленне паняцця пра разважанне як тып маўлення. Удзел у дыспуте на тэм «Каго можна назваць сябрам?» (на аснове адной крыніцы)	Садзейнічаць паглыбленню ведаў вучняў пра разважанне як тып тэксту, нагадаць пра асаблівасці яго будовы, паказаць разнастайныя спосабы абгрунтавання тэзіса (асноўнага палажэння) і іх афармленне ў вуснай і пісьмовай маўленні. Фарміраваць умненне вусна і пісьмова пераказаць тэкст тыпу разважання ў публіцыстычным стылі, ствараць уласнае выказванне-разважанне публіцыстычнага характару, прымаць удзел у дыспуте на даступную падлеткам тэм	Чытанне тэкстаў тыпу разважання, аналіз іх будовы, зместу і моўных асаблівасцей; укладзенне лексічнага значэння некаторых слоў; падбор уласных аргументаў і прыкладаў на адпаведную тэм; вусны і пісьмовы пераказ тэкстаў тыпу разважання ў публіцыстычным стылі. Падрыхтоўка да правядзення дыспуту «Каго можна назваць сябрам?»: уступнае слова настаўніка, згаворанне літаратурных і музычных твораў на	§ 37, пісань 3–5 прыказак на тэм сяброўства

1	2	3	4	5
Паўтарэнне вывучанага ў 5–6 класах (2 гадзіны)				
4	Назоўнік, прыметнік, займеннік, лічэбнік як часціны мовы, іх граматычныя прыметы	Паўтарыць граматычныя прыметы вывучаных часцін мовы; удасканальваць умненне знаходзіць у тэксе назоўнікі, прыметнікі, лічэбнікі, займеннікі, вызначаць іх сэнсавыя граматычныя ролі, абгрунтоўваць выбар моўных сродкаў. Замацоўваць умненне рабіць граматычны разбор часцін мовы. Садзейнічаць удасканаленню арфаграфічных навыкаў, узбагачэнню слоўнікавага запаса вучняў	Аналіз тэкстаў навуковага, афіцыйнага, мастацкага і гутарковага стыляў. Абгрунтаванне метаэпідэяграфічнага ўжывання моўных сродкаў з улікам маўленчай сітуацыі. Марфалагічны разбор назоўнікаў, прыметнікаў, займеннікаў, лічэбнікаў	§ 3, практ. 20
5	Будова слова. Словаўтварэнне вывучаных часцін мовы	Сістэматызаваць веды вучняў па асноўных пытаннях будовы слова і словаўтварэння. Удасканальваць умненне адрозніваць аднакаранёвыя словы і формы аднаго і таго ж слова, дзяліць словы па саставе, вызначаць і характарызаваць спосабы іх утварэння; рабіць словаўтваральны разбор	Праца з рубрыкай «Успомнім» (паўтарэнне асноўных пытанняў складу слова і словаўтварэння). Выпісанне з тэксту аднакаранёвых слоў, вызначэнне спосабу іх утварэння; выяўленне ў тэксе формаў аднаго і таго ж слова. Чытанне тэксту, абгрунтаванне падзелу яго на абзацы, тлумачэнне	§ 4, практ. 36

1	2	3	4	5
			спосабу ўтварэння выдзеленых слоў. Разбор слоў па саставе. Запіс слоў з прапанаванымі суфіксамі, прыстаўкамі, каранямі; складанне і запіс з гэтымі словамі сказаў	
Стылі маўлення (1 гадзіна)				
6	Паглыбленне паняцця пра стылі маўлення. Стылеўтваральная роля вылучаных часцін мовы	Паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў пра тэкст, яго стылі і тыпы, тэму і асноўную думку, спосабы і сродкі сувязі сказаў у тэксце. Замацоўваць умненне адрозніваць тэксты розных стыляў і тыпаў, даваць характарыстыку тэксту, абгрунтаваць яго прыналежнасць да пэўнага стылю і тыпу; вызначаць стылеўтваральную ролю вылучаных часцін мовы; удасканаліваць умненне ствараць тэксты на прапанаваную тэму	Вуснае паведамленне на тэму «Стылі маўлення» (с. 11) з апорай на схему і тэарэтычны матэрыял вучэбнага дапаможніка (каму адрасаваны, з якой мэтай, дзе выкарыстоўваецца, характэрныя моўныя сродкі). Чытанне і аналіз тэкстаў, вызначэнне іх стылю, абгрунтаванне свайго меркавання, вызначэнне сэнсава-стылістычнай ролі вылучаных часцін мовы ў тэкстах розных стыляў	§ 2, запісаць прыклад тэксту на вучэбнага стылю з любога вучэбнага дапаможніка для 7 класа
Дзеяслоў (14 гадзін, з іх 1 гадзіна – на пісьмовую работу)				
7	Дзеяслоў як часціна мовы: агульнае значэнне, марфалагічныя прыметы, сінтаксічная роля. Правіс не (ня) з дзеясловамі	Паўтарыць, паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў пра дзеяслоў як часціну мовы. Дапамагчы засвоіць асноўныя прыметы дзеяслова, канкрэтызаваць змест граматычнага тэрміна «дзеянне», пашырыць уяўленне пра лексічныя групы	Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх тыпу і стылю, вышсаванне з тэксту дзеясловаў, вызначэнне іх сэнсава-граматычнай ролі, размеркаванне на лексіка-семантычныя групы. Падбор дзеясловаў пэўных семантычных груп, падбор да дзеяслова-	§ 54, 55, практ. 400 або 405 (вучэбны дапаможнік «Беларуская мова» для 6 класа)

1	2	3	4	5
	<p>пы дзеясловаў, паказаць іх сэнсава-граматычную ролю ў тэксце, папоўніць слоўнік вучняў новымі лексіка-семантычнымі групамі слоў; выпрацоўваць уменне фармуляваць азначэнне дзеяслова, распазнаваць дзеясловы ў тэксце, адрозніваць іх ад іншых часцін мовы, вызначаць сэнсава-граматычную ролю ў тэк-це, класіфікаваць паводле пэўных лексіка-семантычных груп, вызначаць зменныя марфалагічныя прыметы (час, асобу, лік, род), сінтаксічную ролю ў словазлучэнні і сказе. Спрыяць засваенню вучнямі правапісу не (ня), ні з дзеясловамі; узабагачаць мову вучняў беларускімі прыказкамі і прымаўкамі, правільна ўжываць дзеясловы з не (ня) у вусным і пісьмовым маўленні</p>	<p>ваў сінонімаў і антонімаў. Размеркаванне прапанаваных дзеясловаў-сінонімаў у парадку паступовага ўзмацнення дзеяння, выяўленне адценняў у значэнні дзеясловаў аднаго сінанімічнага рада, сферы іх ужывання. Частковы марфалагічны разбор дзеясловаў. Пабудова і запіс з прапанаванымі дзеясловамі словазлучэнняў і сказаў. Праца з табліцамі (напрыклад, «Асаблівасці змянення дзеяслова і яго сінтаксічная роля»).</p> <p>Вусныя паведамленні вучняў на тэму «Дзеяслоў як часціна мовы», самаацэнка і ўзаемаацэнка выказванняў. Спісванне тэкстаў з устаўкай прапушчаных дзеясловаў розных семантычных груп. Складанне і запіс уласных тэкстаў па апорных дзеясловах. Назіранне над правапісам не (ня) з дзеясловамі, суразмоўніцтва з вучнямі па тэме ўрока, праца з вучэбным тэкстам дапаможніка. Спісванне сказаў з раскравіцём дужак, паўтарэнне правіла вы-</p>		

1	2	3	4	5
8	Незначальная форма дзеяслова, яе сінтаксічная роля	Дапамагчы вучням зразумець асаблівасці значэння незначальнай формы дзеяслова, усвядоміць яе граматычныя прыметы, сінтаксічную ролю ў сказе і прызначэнне ў маўленні; выпрацоўваць умённі правільна падбіраць інфінітыў да кожнай формы асабовага дзеяслова, вызначаць незначальную форму дзеяслова ў тэксте на пытаннях, асаблівасцях значэння і граматычных прыметах; правільна пісаць і ўжываць у вусным і пісьмовым маўленні, узбагачаць мову вучняў інфінітыўнымі канструкцыямі	маўлення і напісання е, я ў першым складзе перад націскам; вызначэнне зменных прымет і сінтаксічнай ролі дзеясловаў. Запіс прыказак з устаўкай часціцы не , вызначэнне сэнсу сказаў, што надаюць ім часціцы не, ні	§ 56, практ. 411
		Дапамагчы вучням зразумець асаблівасці значэння незначальнай формы дзеяслова, усвядоміць яе граматычныя прыметы, сінтаксічную ролю ў сказе і прызначэнне ў маўленні; выпрацоўваць умённі правільна падбіраць інфінітыў да кожнай формы асабовага дзеяслова, вызначаць незначальную форму дзеяслова ў тэксте на пытаннях, асаблівасцях значэння і граматычных прыметах; правільна пісаць і ўжываць у вусным і пісьмовым маўленні, узбагачаць мову вучняў інфінітыўнымі канструкцыямі	Назранне за ўжываннем незначальнай формы дзеяслова ў тэксте, параўнанне незначальнай формы з асабовымі формамі дзеясловаў. Складанне параўнальнай табліцы марфалагічных прымет незначальнай і асабовай формаў дзеясловаў. Суразмоўніцтва па тэме, замацаванне тэарэтычнага матэрыялу па вучэбным дапаможніку. Пошук у слоўніку дзеясловаў, прапанаваных у асабовай форме, вышновы; назіранне над правілам ужывання суфіксаў -ць, -ці, -чы ; выпісванне з тэксту асабовых дзеясловаў, падбор і запіс незначальнай формы да асабовых формаў дзеяслова незакончанага і закончанага трывання. Практыкаванні на перабудову ска-	

1	2	3	4	5
	Асабовыя і безасабовыя, пераходныя і непераходныя, звяротныя і незваротныя дзеясловы (азнаямленне)		заў з заменай разнастайных формаў інфінітывам; спісванне сказаў з раскрыццём дужак, вызначэнне сэнсавай і сінтаксічнай ролі неазначальнай формы дзеясловаў, складанне і запіс сказаў з ужываннем прапанаваных дзеясловаў у неазначальнай форме. Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх тыпу і стылю, падзел на лагічныя часткі; выпісванне словазлучэнняў з галоўным словам — інфінітывам. Паўтарэнне: спосабы выражэння зваротка і яго пісьмовае афармленне	
9	Асабовыя і безасабовыя, пераходныя і непераходныя, звяротныя і незваротныя дзеясловы (азнаямленне)	Актуалізаваць і пашырыць веды вучняў пра сэнсавае значэнне (паказвае на адносіны дзеяння і яго ўтваральніка да таго, хто гаворыць), грамагучныя асаблівасці і ролю ў тэксце асабовых формаў дзеяслова; дапамагчы вучням засвоіць сутнасць паняццяў «безасабовыя», «пераходныя і непераходныя дзеясловы»; выпрацоўваць умовныя выўляць асабовыя і безасабовыя,	Выразнае чытанне тэкстаў, вызначэнне іх адрасата і мэты напісання, тэмы і асноўнай думкі, выпісванне з тэксту асабовых дзеясловаў, вызначэнне іх часу, асобы і ліку, сэнсава-граматычнай ролі ў тэксце, графічнае абазначэнне канчаткаў. Праца з вучэбнымі тэкстамі дапаможніка, суразмоўніцтва з вучнямі па тэме ўрока. Чытанне тэкстаў, вызначэнне мэты ўжывання дзеясловаў у вы-	§ 58–60, практ. 422 або 426

1	2	3	4	5
10	Трыванні дзеяслова. Правапіс дзеясловаў з суфіксамі -ава- (-ява-), -ыва- (-іва-), -ва-, -оўва- (-ёўва-)	пераходныя і непераротныя і незваротныя дзеясловы ў тэксце, вызначаюць мэту ўжывання, сінтаксічную ролю ў сказе, сэнса-грамаматычную і стылістычную ролю ў тэкстах-апісаннях і тэктах-апаўдзяненнях; удасканальваюць арфаграфічныя навукі, уменне выкарыстоўваць дзеясловы ў вусным і пісьмовым маўленні	казаных. Чытанне і аналіз сказаў, вызначэнне безасабовых дзеясловаў, іх лексічнага значэння, пераходнага асабовых сказаў у безасабовых. Выяўленне ў тэктах і тэктах пераходных і незваротных дзеясловаў, вызначэнне іх сэнса-грамаматычнай і стылістычнай ролі ў тэксце, запіс тэксту з ужываннем зваротных дзеясловаў у паўзваротнай форме	§ 61, 62, практ. 441 або 447
		Дапамагчы вучням асэнсаваць сутнасць трывальных адносінаў дзеясловаў, іх формы, значэнне і функцыю ў маўленні, пазнаёміць з сэнсавымі прыёмамі трывальных пар (указваюць на абмежаванасць або неабмежаванасць дзеяння) і найбольш даступнымі прыёмамі распазнання па пытаннях, устаўнавіць залежнасць формаў часу ад трывання. Пазнаёміць са спосабамі выражэння трывальных адносін; вырацоўваць уменне запісваць трыванне пры вызначэнні неазначальнай формы дзеяслова,	Аналіз і супастаўленне сказаў з ужываннем адной трывальнай пары дзеясловаў (апора на малюнок, фотаздымкі з канкрэтным месцам); падбор і запіс уласных прыкладаў. Суразмоўніцтва з наставнікам, падвядзенне высноў. Чытанне тэкстаў, вызначэнне сфераў і мэты іх выкарыстання, тыпу і стылю, выпісанне дзеясловаў, вызначэнне іх трывання і часу. Аналіз або састаўленне табліцы суадносін формаў часу і трывання дзеясловаў. Размеркаванне прапанаваных дзеясловаў на гру-	

1	2	3	4	5
		<p>практычна пазнаёміць вучняў з групай дзеясловаў, якія адначасова маюць значэнне незакончанага і закончанага трывання, навучыць вызначаць трыванне такіх дзеясловаў у кантэксце. Засяродзіць увагу вучняў на разнастайных выпадках чаргавання галосных і зычных гукаў пры ўтварэнні формаў дзеясловаў, трывалых пар; выпрацоўваюць адпаведныя арфаграфічныя навыкі; вызначаць мэту ўжывання дзеясловаў незакончанага і закончанага трывання ў тэкстах рознага тыпу і стылю; свядома карыстацца атрыманымі ведамі і ўменнямі ў вусным і пісьмовым маўленні. Спрыяць засваенню вучнямі правілісу суфіксаў -ава- (-ява-), -ыва- (-іва-), -ва-, -оўва- (-ёўва-) у дзеясловах незакончанага трывання, выпрацоўваюць адпаведны алгарытм разважання; удасканальваюць навыкі вызначэння трывання дзеясловаў, асабовых формаў, вызначаюць канчаткі і суфіксы ў дзеясловах, утвараць трывалыя пары</p>	<p>пы паводле трывання, замена асабовых формаў дзеяслова цяперашняга і будучага простага часу незначальнай формай. Падбор да дзеясловаў незакончанага трывання адпаведных дзеясловаў заканчанага трывання і складанне з імі сказаў. Састаўленне табліцы «Спосабы ўтварэння дзеясловаў закончанага трывання». Назіранні над парамі дзеясловаў «незначальная форма — першая асоба адзіночнага ліку», высновы. Праца з тэарэтычным матэрыялам дапаможніка, калектыўнае састаўленне алгарытму разважання. Утварэнне і запіс дзеясловаў у незначальнай форме. Утварэнне пры дапамозе суфіксаў, прыставак і суфіксаў ад дзеясловаў закончанага трывання суадносных дзеясловаў незакончанага трывання; складанне з утворанымі дзеясловамі сказаў. Чытанне тэкстаў, іх аналіз, спісанне з устаўкай у дзеясловах неабходных суфіксаў. Вусныя выказванні вучняў на вы-</p>	

1	2	3	4	5
11, 12	Лады дзеяслова (абвесны, умоўны, загадны)	Дапамагчы вучням асэнсаваць граматычнае значэнне ладу дзеяслова, падагульніць і сістэматызаваць вельі вучняў пра значэнне, утварэнне і асаблівасці ўжывання дзеясловаў абвеснага, умоўнага, заганнага ладу; удасканаліць уменні вызначыць дзеясловы абвеснага, умоўнага, заганнага ладу ў тэксце, даваць ім характарыстыку, правільна ўжываць ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні	Паведамленне настаўніка, параўнанне сэнсу сказаў у якіх дзеясловы ўжыты ў форме трох ладоў, тлумачэнне адрозненняў у іх значэнні, высновы. Вызначэнне ладу дзеясловаў у сказах ці тэкстах, абгрунтаванне свайго меркавання. Размеркаванне дзеясловаў на групы па прымеце рэальнасці — нерэальнасці дзеяння, складанне з гэтымі дзеясловамі сказаў. Праца з вучэбнымі тэкстамі, вусныя выказванні вучняў на тэму ўрока. Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх тыпу і стылю, сэнсава-граматычнай ролі дзеясловаў; марфалагічны і марфемны разбор дзеясловаў. Тлумачальны дыктант. Вуснае і пісьмовае апісанне-мініяцюра прыроднай з'явы, народных прыкмет	§ 63, 68, 69, практ. 456 або 484 (на выбар)
13, 14	Абвесны лад. Часы дзеяслова, утварэн-	Дапамагчы вучням, абіраючыся на раней вывучанае, асэнсаваць на-	Уступнае слова настаўніка, чытанне тэкстаў, вызначэнне іх ты-	§ 64, практ. 464 або 471

1	2	3	4	5
	<p>не і ўжыванне часавых формаў дзеяслова</p>	<p>яўнасць у мове разнастайных формаў дзеясловаў (змяняюцца па родах, ліках, часах, асобах, родах); асэнсаванне наяўнасць формаў цяперашняга, прошлага і будучага часу дзеясловаў, выразна ўсвядоміць значэнні гэтых часоў, суднаснасць паміж рэальным і граматычным часам, пазнаёміць з граматычнай мнагазначнасцю і стылістычным ужываннем формаў, са спосабамі выражэння часавых значэнняў, навучыць выяўляць часавыя значэнні на аснове канкрэтнага зместу тэксту; засвоіць правілы ўтварэння формаў прошлага часу дзеясловаў закончанага і незакончанага трывання; пашырыць разуменне іх сэнса-граматычнай ролі ў тэксце (<i>наўтор формаў прошлага часу незакончанага трывання дазваляе перадаць падзеі і з'явы, што адбыліся адначасова, а ўжыванне формаў прошлага часу закончанага трывання дае магчымасць расказаць пра падзеі, што адбыліся паслядоўна</i>). Выпрацоўваць умен-</p>	<p>пу і стылю, назіранне над ужываннем у іх разнастайных формаў дзеясловаў, дзеясловаў розных часоў, суразмоўніцтва з вучнямі, высновы. Аналіз табліцы «Стосабы ўтварэння дзеясловаў прошлага часу». Спісванне тэкстаў з падаздамі іх на абзацы і ўтварэнне формаў прошлага часу ад незнадальнай формы дзеяслова, абгрунтаванне ўжывання дзеясловаў закончанага і незакончанага трывання ў форме прошлага часу ў тэксце. Складанне і запіс апавядальных і апісальных мініячур, замалявак з апорай на малюнк, самаацэнка і ўзаемаацэнка работ. Выразнае чытанне тэкстаў, вызначэнне іх тыпу і стылю, назіранне над ужываннем дзеяслоўных формаў, характарыстыка іх сінтаксічнай ролі, трывання і часу, ацэнка канкрэтнага значэння ў тэксце. Аналіз табліцы, змешчанай у вучэбным дапаможніку, суразмоўніцтва з настаўнікам па тэме, высновы, вусныя выказванні вуч-</p>	

1	2	3	4	5
		<p>не вызначаць і ўтвараць формы прошлага часу дзеяслова ў адзіночым і множным ліку, пазбягаючы змешвання трывання, асэнсавана ўжываць ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні пры падрыхтоўцы аспіальных і апавадальных выказванняў; замацоўваць неабходныя арфаграфічныя навыкі. Паглыбіць веды вучняў пра спецыфіку ўтварэння формаў цяперашняга і будучага часу, практычна пазнаёміць з іх асноўнымі значэннямі і асаблівасцямі ўжывання ў маўленні (напрыклад, значэнне бліжэйшага будучага дзеяння, выражанае формай цяперашняга часу, пастаянства і заканамернасці пэўнага дзеяння, неаднесенага да пэўнага часу; ужыванне цяперашняга часу для «ажыўлення» мінулага, абагульненае значэнне будучага простага часу і інш.). Выпрацоўваць уменне вызначаць і ўтвараць формы цяперашняга часу ад дзеясловаў незаключанага трывання, формы будучага часу ад дзеясловаў закончана-</p>	<p>няў на тэму ўрока. Разгаворныя загадак, вызначэнне сэнсавай і граматычнай ролі ў іх дзеясловаў, запіс загадак з дапісваннем канчаткаў дзеясловаў. Спісванне тэкстаў з дапісваннем канчаткаў дзеясловаў або заменай формы часу, выяўленне сэнсава-граматычнай ролі формаў дзеясловаў у тэксце. Пераказ тэкстаў па плане; складанне і запіс уласных тэкстаў (апісанні і апавяданняў) з ужываннем формаў аднаго часу ў значэнні іншага; самаацэнка і ўзаемаацэнка выказванняў</p>	

1	2	3	4	5
		га і незакончанага трывання; тлумачыць, якое значэнне перадаецца пэўнымі формамі ў тэксце, аналізавачь іх будову; паглыбляць і пашыраць разумовыя здольнасці вучняў, узбагачаць іх маўленне свядомай ужываннем формаў таго ці іншага часу для дасягнення неабходнага выўленчага эфекту		
15	Кантрольны дыктант	Выявіць узровень сфарміраванасці арфаграфічных і пунктуацыйных навыкаў вучняў	Слуханне і запіс тэксту дыктанта	
16	Змяненне дзеясловаў I і II спражэнняў	Прадоўжыць фарміраванне ў вучняў паняцця пра падзел дзеясловаў у залежнасці ад асабовых канчаткаў на два спражэнні, спрыяць засваенню вучнямі спецыфікі ўтварэння формаў цяперашняга і будучага часу і сістэмы асабовых канчаткаў I і II спражэнняў. Выпрацоўваць умненне вызначаць тып спражэння дзеясловаў, у тым ліку і з ненаціскнымі канчаткамі, правільна ўжываць формы асабовых дзеясловаў у вусным і пісьмовым маўленні, удакладняць правіліс канчаткаў асабовых дзеясловаў	Аналіз вынікаў дыктанта, праца над памылкамі. Праца з вучэбным тэкстам дапаможніка, аналіз табліцы змянення дзеясловаў I і II спражэння, суразмоўніцтва па тэме. Чытанне і запіс тэкстаў, абгрунтаванне прыналежнасці дзеясловаў да пэўнага спражэння. Пастаўка дзеясловаў незначальнай формы ў форму цяперашняга часу і іх спражэнне. Падбор прыкладаў дзеясловаў I і II спражэння з ненаціскнымі канчаткамі, уварэнне і спражэнне дзеясловаў у цяперашнім і будучым часе.	

1	2	3	4	5
			Запіс прыказак з пастаноўкай дзеясловаў у неабходнай форме, утварэнне і запіс дзеяслоўных словазлучэнняў. Вусная характарыстыка героя апавядання, самаацэнка і ўзаемацэнка выказванняў	
Ш чвэрць (16 урокаў) Дзеяслоў (працяг, 4 гадзіны)				
17	Рознаспрагальныя дзеясловы	Садзейнічаць засваенню вучнямі асаблівасцей змянення дзеясловаў бегчы, есці, даць і іх прыставачных варыянтаў па асобах і ліках, вырацоўваць умненні ўжываць рознаспрагальныя дзеясловы ў вусным і пісьмовым маўленні	Запіс і параўнанне асабовых канчаткаў рознаспрагальных дзеясловаў з канчаткамі дзеясловаў І і II спражэння, высновы. Назіранне над пастаноўкай націску ў 2 асобе множнага ліку дзеяслова бегчы ; утварэнне і запіс словазлучэнняў з рознаспрагальнымі дзеясловамі і іх прыставачнымі варыянтамі; падбор трывальных пар да дзеясловаў есці і даць . Утварэнне і параўнанне іх асабовых формаў. Чытанне і пераказ тэксту навуковага стылю на лінгвістычную тэму; падрыхтоўка вуснага паведамлення на прапанаваную лінгвістычную тэму; самаацэнка і ўзаемацэнка выказванняў	§ 66, практ. 487

18, 19	Спосабы ўтварэння дзеясловаў	3	Дапамагчы вучням пазнаёміцца з асноўнымі спосабамі ўтварэння дзеясловаў; выпрацоўваць уменні вызначаць вытворныя дзеясловы, спосаб іх утварэння, утваральную аснову ці слова, адрозніваць выпадкі словаўтварэння і формаўтварэння; удасканальваць арфаграфічныя навыкі, вучыць правільна ўжываць вытворныя дзеясловы ў вусным і пісьмовым маўленні. Пазнаёміць з парадкам і правіламі марфалагічнага разбору дзеяслова	4	Праца з вучэбным тэкстам дапаможніка. Суразмоўніцтва па тэме настаўніка з вучнямі, вусныя выказванні на лінгвістычную тэму. Класіфікацыйныя практыкаванні на размежаванне дзеясловаў па спосабе ўтварэння. Утварэнне адпрапанаваных дзеясловаў з дапамогай прыставак як мага больш іншых дзеясловаў (гульня «Хто больш?»). Утварэнне дзеясловаў ад прапанаваных назоўнікаў і прыметнікаў з дапамогай суфіксаў. Знаёмства з парадкам і правіламі марфалагічнага разбору дзеяслова. Вусны і пісьмовы разбор дзеясловаў	5	§ 70, практ. 511, 512
20	Падагульненне і сістэматызацыя вучанага па раздзеле «Дзеяслоў»				Практ. 523		

1	2	3	4	5
		німчынны, стылістычны і экспрэсіўныя магчымасці дзеясловаў ва ўласных вусных і пісьмовых выказваннях	вай і граматычнай ролі дзеясловаў, пераказ гэктаў. Гэматычная правяральная работа	
Дзеепрыметнік (12 гадзін, з іх 3 гадзіны — на пісьмовыя работы)				
21	Дзеепрыметнік як асобая форма дзеяслова: агульнае значэнне, марфалагічныя прыметы, сінтаксічная роля	Садзейнічаць асэнсаванню вучнямі дзеепрыметніка як асобай формы дзеяслова, яго марфалагічных прымет і сінтаксічнай ролі. Фарміраваць умненне праявінняць веды пра дзеяслоў і прыметнік для выяўлення прымет дзеепрыметніка, знаходзіць дзеепрыметнікі ў тэктах, адрозніваць іх ад прыметнікаў. Пазнаёміць са стылістычнай функцыяй дзеепрыметніка	Праца з падручнікам, чытанне і аналіз матэрыялаў для назрання і азнаямлення. Параўнанне прыметнікаў і дзеепрыметнікаў, змяненне па ліках і склонах, пас-тановаўка пытанняў; высновы пра агульнае і адрознае ў прыметніка і дзеепрыметніка. Гульня «Знай-дзі лішняе» (знайсці прыметнік сярод некалькіх дзеепрыметнікаў), абгрунтаванне адказу. Праца з тэкстам, знаходжанне ў ім дзеепрыметнікаў, вызначэнне з апорай на ўзор разважання дзеяслоўных прымет. Чытанне тэкстаў мастацкага стылю, вызначэнне ў іх стылістычнай ролі дзеепрыметнікаў (робяць выказанне сціслым і лаканічным, разам з прыметнікамі надаюць апісанням большую выразнасць і экспрэсію)	§ 5, практ. 45

1	2	3	4	5
22	Скланенне поўных дзееспрыметнікаў, правапіс іх склонавых канчаткаў	Пазнаёміць вучняў са скланеннем дзееспрыметніка. Садзейнічаць фарміраванню ўмення правільна дапасоўваць дзееспрыметнікі да назоўнікаў, якія яны паясняюць; вучаюцца працаваць з правільнага напісання канчаткаў дзееспрыметнікаў	Назіранне над скланеннем словазлучэнняў з прыметнікамі і дзееспрыметнікамі, параўнанне склонавых канчаткаў, фармуляванне высновы	§ 6, практ. 52
23	Дзееспрыметнікавы зварот, знакі прыпынку	Паўтарыць будову словазлучэння. Садзейнічаць фарміраванню ў вучняў паняцця пра дзееспрыметнікавы зварот, асэнсаванню яго сінтаксічнай ролі. Выпрацоўваць практычнае ўменне знаходзіць дзееспрыметнікі і дзееспрыметнікавыя звароты ў тэкстах, вызначаць іх межы, правільна інтанаваць у маўленні	Суразмоўніцтва па тэме з апорай на матэрыял падручніка і схему пастаноўкі знакаў прыпынку ў сказах з дзееспрыметнымі зваротамі. Укладзенне значэнняў назоўнікаў шляхам пашырэння іх дзееспрыметнікамі ці дзееспрыметнікавымі зваротамі, пастаноўка неабходных знакаў прыпынку. Перабудова сказаў з дзееспрыметнікавымі зваротамі	§ 7, практ. 64 або 65
24, 25	Кантрольны падрабязны пераказ тэксту	Выявіць узровень сфарміраванасці ўменняў вучняў адэкватна перадаваць змест пачутага тэксту мастацкага стылю, захоўваючы яго структуру, змест, вобразна-выяўленчыя сродкі, моўныя асаблівасці аўтарскага стылю		

1	2	3	4	5
26	Дзеепрыметнікі незалежнага і залежнага стану, іх утварэнне і ўжыванне	Пазнаёміць вучняў з дзеепрыметнікамі незалежнага і залежнага стану, са спосабамі іх утварэння, напісаннем і ўжываннем дзеепрыметнікаў незалежнага і залежнага стану прошлага часу	Суразмоўнітва па тэме на аснове матэрыялу для азнаямлення. Запіс словазлучэнняў з дзеепрыметнікамі. Праца з табліцай. Утварэнне і запіс дзеепрыметнікаў залежнага стану, абазначэнне суфіксаў. Чытанне правіла і матэрыялу для азнаямлення. Утварэнне і запіс дзеепрыметнікаў незалежнага стану. Пашырэнне дзеепрыметнікаў залежнымі словамі, складанне з утворанымі зваротамі сказаў	§ 8, практ. 72
27	Правапіс суфіксаў дзеепрыметнікаў залежнага стану прошлага часу -н- , -ен- , -м-	Садзейнічаць фарміраванню ўмення тлумачыць утварэнне дзеепрыметнікаў залежнага стану прошлага часу, правільна ўтвараць і ўжываць іх ва ўласным маўленні, выпрацоўваць навык правільнага напісання суфіксаў дзеепрыметнікаў -н- , -ен- , -ан- , -м-	Праца з табліцай утварэння і правапісу суфіксаў -н- , -ен- , -ан- , -м- у дзеепрыметніках, запіс прыкладаў і аналіз спосабу ўтварэння дзеепрыметнікаў залежнага стану прошлага часу. Выпісванне слоў з прапушчанымі літарамі, тлумачэнне правапісу суфіксаў. Запіс тэксту з утвораным ад дзеясловаў у дужках дзеепрыметнікаў	§ 9, практ. 80
28	Поўная і кароткая формы дзеепрыметніка	Дапамагчы вучням асэнсаваць утварэнне і ўжыванне кароткай формы дзеепрыметніка, яе сінтаксіч-	Параўнанне дзеепрыметнікаў (поўная форма і кароткая), фармуляванне высноў. Выпісванне	§ 10, практ. 89

1	2	3	4	5
29	Асаблівасці ўжывання дзеепрыметнікаў у беларускай мове. Пераклад на беларускую мову тэксту з элементамі апісання знешнасці чалавека	ную ролю ў сказе. Спрыяць фарміраванню ўмення адрозніваць поўныя і кароткія дзеепрыметнікі	з тэксту кароткіх дзеепрыметнікаў, утварэнне і запіс поўнай формы. Вусны пераклад тэксту, запіс сказаў з кароткімі дзеепрыметнікамі	
	Асаблівасці ўжывання дзеепрыметнікаў у беларускай мове. Пераклад на беларускую мову тэксту з элементамі апісання знешнасці чалавека	Данамагчы вучням асэнсаваль, што ў беларускай мове дзеепрыметнікі незалежна і залежнага стану цяперашняга часу ўжываюцца абмежавана; пазнаёміць са сродкамі, якія выкарыстоўваюцца для замены не ўласцівых беларускай мове дзеепрыметнікаў (у тым ліку пры перакладзе); спрыяць выпрацоўцы навыку змяняць не ўласцівыя беларускай мове формы дзеепрыметнікаў цяперашняга часу іншымі моўнымі сродкамі. Фарміраваць уменне перакладаць тэксты: правільна ўспрымаць змест працытанага на рускай мове і дакладна перадаваць яго на-беларуску; выпрацоўваць уменне карыстацца двухмоўнымі слоўнікамі, правільна перадаваць пры перакладзе на беларускую мову дзеепрыметнікі	Чытанне табліцы, пераказ блізка да тэксту; параўнанне сказаў у арыгінале і перакладзе, аналіз спосабаў перадачы дзеепрыметнікаў на беларускую мову, параўнанне іх зсэнсавай і стылістычнай адпаведнасці. Пераклад выказванняў на беларускую мову з замяненай дзеепрыметнікаў цяперашняга часу іншымі моўнымі сродкамі	Падбор мадэляў тэрмінаў для сапраўднага чынення-апісання

1	2	3	4	5
30	Сачыненне — апісанне знешнасці чалавека	незалежнага і залежнага стану, рэдагаваць выкананы пераклад	Знаёмства з навуковым, дзелавым і мастацкім апісаннем знешнасці чалавека. Чытанне тэксту з абгрунтаваннем тыповай схемы апісання. Выбар аб'екта апісання, вызначэнне мэты выказвання (даць славесны партрэт ці характарыстыку і г. д.) і яго асноўнай думкі, падбор загаловаўка. Запіс азначэнняў, якія падыходзяць да аб'екта апісання, складанне з імі словазлучэнняў, сказаў, уключэнне ў тэкст сачынення-апісання. Абмеркаванне некаторых работ, удасканаленне напісанага	
31	Правапіс не (ня) з дзееспрыметнікамі	Пазнаёміць вучняў з правіламі напісання не (ня) з дзееспрыметнікамі, фарміраваць навыкі размежавання часціцы і прыстаўкі не , іх правапісу з дзееспрыметнікамі	Паўтарэнне правапісу не з вывучанымі часціцамі мовы: запіс словазлучэнняў, сказаў і тлумачэнне правапісу не са словамі (<i>нічога не елі, непакоіцца за дзяцей, неввысокі дом, сказаць няпраўду, не мець недахопаў</i> і г. д. <i>Не праўда, а хлусня. Рака была не шырокая, а вузкая</i> і г. д.), фармуляванне высновы	§ 12, практ. 106

1	2	3	4	5
32	Падагульненне і сістэматызацыя вучанага. Марфалагічны разбор	Паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў пра дзееспрыметнік, замацоўваць умённе знаходзіць дзееспрыметнікі і вызначаць іх граматычныя прыметы, правільна ўтвараць і ўжываць дзееспрыметнікі, выдзяляць дзееспрыметнікавыя звароты на п'сьме (у неабходных выпадках). Дапамагчы вучням зрабыць парадак марфалагічнага разбору дзееспрыметніка, замацоўваць тэрміналагічныя паняцці па тэме, фарміраваць навыкі самакантролю, развіваць навуковы стыль маў-	пра напісанне не з рознымі часцінамі мовы, выдзяленне агульнага. Аналіз правапісу не (ня) з дзееспрыметнікамі, падбор да дзееспрыметнікаў залежных слоў, тлумачэнне правапісу. Параўнанне правапісу не (ня) з дзееспрыметнікамі ў беларускай і рускай мовах. Падрыхтоўка вуснага паведамлення на лінгвістычную тэму «Правапіс не (ня) з дзееспрыметнікамі»	С. 61 (кантрольныя пытанні і заданні)

1	2	3	4	5
		лення. Выпрацоўваць арфаграфічныя і пунктуацыйныя навыкі вучняў		
III чвэрць (22 урокі)				
Дзеепрыслоўе (7 гадзін, з іх 2 гадзіны — на пісьмовыя работы)				
33	Дзеепрыслоўе як асобная форма дзеяслова: агульнае значэнне, марфалагічныя прыметы, сінтаксічная роля. Правапіс не з дзеепрыслоўямі	Пазнаёміць вучняў з лексічным і граматычным значэннем дзеепрыслоўя як асобай дзеяслоўнай формы, з яго стылістычнай роляй у тэкстах. Садзейнічаць выпрацоўцы навыку размежавання асноўнага і дадатковага дзеянняў; умець распазнаваць дзеепрыслоўі ў тэкстах, замяняць іх іншымі моўнымі сродкамі (дзеясловамі) і выяўляць сэнсавыя адрозненні; правільна ўжываць дзеепрыслоўі ў маўленні, знаходзіць і выпраўляць памылкі ва ўжыванні дзеепрыслоўяў.	Суразмоўніцтва на аснове матэрыялу для назарання. Першапачатковая характарыстыка дзеепрыслоўя па схеме (І. Агульнае значэнне. II. Марфалагічныя прыметы. III. Сінтаксічная роля). Чытанне тэксту, выяўленне, якія са слоў абазначаюць асноўнае дзеянне, а якія — дадатковае. Знаходжанне і выпраўленне памылак у сказах з дзеепрыслоўямі, запіс выпраўленых варыянтаў. Параўнанне правапісу не з дзеясловамі і дзеепрыслоўямі, фармуляванне высновы. Запіс сказаў, тлумачэнне напісання не з дзеясловамі, дзеепрыслоўямі. Абагульненне правіла напісання не з дзеясловамі і яго формамі на аснове запісаных табліцы прыкладамі	§ 14, практ. 124 (спісаць, раскрываючы дужкі, 2 абзацы)

1	2	3	4	5
34	Дзеепрыслоўны зварот, знак прыпынку	Садзейнічаць асэнсаванню вучня-прыслоўе + залежныя словы); паўтарыць будову словазлучэння. Фарміраваць умненне знаходзіць дзеепрыслоўныя звароты ў тэкстах і вызначаць іх сэнсава-стылістычную ролю, выдзяляць інтанацыйна дзеепрыслоўныя звароты ў маўленні. Спрыяць выпрацоўцы навыку выдзялення коскамі дзеепрыслоўяў і дзеепрыслоўных зваротаў	Праца з матэрыялам для назірання; фармуляванне правіла. Чытанне тэксту, тлумачэнне паста-ноўкі знакаў прыпынку; параўнанне сказаў з дзеепрыслоўямі і сказаў з аднароднымі выказнікамі, фармуляванне высновы. Перабудова сказаў са зменай месца дзеепрыслоўнага звароту, запіс, чытанне варыянтаў і назіранне над інтанацый і пастаноўкай знакаў прыпынку	§ 16, практ. 137
35, 36	Дзеепрыслоўі незакончанага і закончанага трывання, іх утварэнне і правапіс	Пазнаёміць вучняў са спосабамі ўтварэння дзеепрыслоўяў незакончанага і закончанага трывання. Садзейнічаць выпрацоўцы ўмення правільна ўтвараць дзеепрыслоўі незакончанага і закончанага трывання і ўжываць іх у сваім маўленні. Замацоўваць навык пабудовы сказаў з дзеепрыслоўнымі зваротамі	Суразмоўніцтва па тэме на аснове табліцы ўтварэння дзеепрыслоўяў закончанага і незакончанага трывання, фармуляванне высноў. Перабудова тэксту, параўнанне варыянтаў, вызначэнне сэнсава-граматычнай ролі дзеепрыслоўяў у тэкстах	§ 17, практ. 144, 150
37, 38	Выбарачны пераклад тэксту на аснове папярэдняй падрыхтоўкі	Выпрацоўваць умненне рабіць выбарачны пераклад тэксту, вызначыць тэму і падтэму ў тэксце, акрэсліваць межы тэмы выбарачнага пера-	Чытанне тэксту, гутарка з вучнямі, накіраваная на вызначэнне тэмы, асноўнай думкі тэксту і падтэмы. Асэнсаванне тэмы выбарач-	

1	2	3	4	5
		казу, адбіраць неабходны матэрыял, складаць план, звязваць сэнсавыя часткі выбарачнага пераказу паміж сабой, уладсканальваць напісанне	нага пераказу і вызначэнне яе матэрыялаў; выбар з тэксту неабходнага матэрыялаў, які неабходна адносіцца да тэмы; вызначэнне асноўнай думкі пераказу, складанне плана, напісанне чарнавіка; агульная характарыстыка вучнёўскіх пераказаў, аналіз і выпраўленне дапушчаных моўных і маўленчых памылак і недахопаў	
39	Падагульненне і сістэматызацыя вучачага. Марфалагічны разбор	Паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў па раздзеле, выпрацоўваць умёныя рабы марфалагічны разбор дзееспрыслоўяў. Садзейнічаць замацаванню навыку ўтварэння і ўжывання дзееспрыслоўяў	Гутарка з вучнямі на аснове пытанняў і заданняў падручніка. Састаўленне складанага плана выказвання пра дзееспрыслоўе як дзеяслоўную форму; вуснае паведамленне па плане, самаацэнка і ўзаемаацэнка выступленняў. Знаёмства з парадкам марфалагічнага разбору дзееспрыслоўя. Марфалагічны разбор аднаго (на выбар) дзееспрыслоўя. Папярэдня-тлумачальная дыктэўка	Практ. 156
Прыслоўе (12 гадзін, з іх 3 гадзіны — на пісьмовыя работы)				
40	Прыслоўе як часціна мовы: агульнае значэнне, марфала-	Садзейнічаць фарміраванню ў вучняў паняцця аб прыслоўі як часціне мовы, дапамагчы засвоіць ас-	Чытанне і аналіз тэкстаў, вызначэнне стылю і жанру, падбор або аналіз загаловаў, назіранне над	§ 20, практ. 162 або 167

1	2	3	4	5
	гічныя прыметы, сінтаксічная роля	ноўную граматычную прымету – нязменнасць, устанавіць агульнае і адметнае паміж прыслоўямі і іншымі часцінамі мовы (прыметнікамі, назоўнікамі, лічэбнікамі); выпрацоўваць уменне фармуляваць азначэнне прыслоўя, распазнаваць у тэксце, вызначаць агульнае граматычнае значэнне, адрозніваць ад іншых часцін мовы, вызначаць сінтаксічную ролю ў словазлучэнні і сказе, сэнсава-стылістычную ролю ў тэксце; ужываць прыслоўі ў вусным і пісьмовым маўленні; выпрацоўваць неабходныя арфаграфічныя навыкі	ужываннем у тэстах прыслоўяў; пастаноўка пытанняў да прыслоўяў, вызначэнне іх лексічнага і граматычнага значэння, сувязі з іншымі часцінамі мовы, сінтаксічнай ролі ў сказе. Суразмоўніцтва па тэме, высновы; замацаванне тэарэтычнага матэрыялу па вучэбным тэксце дапаможніка. Класіфікацыйны практыкаванні на адрозненне прыслоўяў ад прыметнікаў, назоўнікаў і лічэбнікаў; складанне з разгледжанымі словазлучэннямі сказаў. Чытанне прыказака, вызначэнне іх тэматыкі, тлумачэнне зместу, вышсванне словазлучэнняў з прыслоўямі, выяўленне граматычных прымет прыслоўяў, сінтаксічнай ролі ў словазлучэнні і сказе. Складанне сказаў з прыслоўямі, змешчанымі ў рамцы, іх частковы марфалагічны разбор (часціна мовы, агульнае граматычнае значэнне, сінтаксічная роля). Чытанне тэксаў, іх аналіз, вызначэнне сродкаў сувязі сказаў у тэксце, вышсванне словазлучэнняў з прыслоўямі,	

1	2	3	4	5
41	Разрады прыслоўяў па значэнні (азнаменне)	Спрыяць асэнсаванню вучнямі падзелу прыслоўяў на семантычныя разрады, практычна пазнаёміць са словамі катэгорыі стаўня, якія з'яўляюцца галоўнымі членамі ў безасабовых сказах, і стылістычнымі асаблівасцямі іх ужывання ў тэксте, уключаць прыслоўі ў актыўны слоўнік авызначэнняў; выпрацоўваць уменні вызначыць семантычную групу прыслоўяў, выдзяляць адпаведныя слова лагичныя, ставіць ад галоўнага слова лагичныя, сэнсавыя пытанні, тлумачыць сэнсавыя граматычныя і стылістычныя асаблівасці ўжывання прыслоўяў у тэксте, ужываць ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні	класіфікацыя словазлучэнняў па агульнай граматычнай прымеце прыслоўяў, вызначэнне сінтаксічнай ролі прыслоўяў у сказе; сэнсавыя стылістычнай ролі ў тэксте; вусны пераказ прачытаных тэкстаў, самаацэнка і ўзаемаацэнка выступленняў	§ 21, практ. 176 або 177

1	2	3	4	5
42	Ступені параўнання прыслоўяў, асабліваці іх ужывання ў беларускай мове	Пазнаёміць вучняў са спосабамі ўтварэння формаў ступеней параўнання якасных прыслоўяў і іх сэнсава-стылістычнай ролі ў маўленні; выпрацоўваць умённы распознаваць у тэксце формы ступеней параўнання і вызначаць зыходнае прыслоўе, утвараць формы ступеней параўнання прыслоўяў, падбіраць сінонімы, адрозніваць ад прыметнікаў, пазбягаць выпадкаў аб'яднання састаўных формаў ступеней параўнання; вызначаць сэнсава-стылістычную ролю формаў ступеней параўнання прыслоўяў у тэксце, ужываць ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні. Фарміраваць умённе перакладаць тэксты: правільна ўспрымаць змест прачытанага на рускай мове і дакладна перадаваць яго па-беларуску; удакладнаваць умённе карыстацца двухмоўнымі слоўнікамі,	ролі ў тэксце, замена прыслоўяў адпаведнымі фразеалагізмамі, вусны і пісьмовы пераказ тэкстаў. Складанне казкі па пачатку з ужываннем прыслоўяў розных сэнсавых груп	§ 22, практ. 185

1	2	3	4	5
43	Утварэнне прыслоўяў. Суфіксальны і прыставачны спосабы ўтварэння прыслоўяў	правільна перадаваць пры перакладзе прыслоўі; рэдагаваць выкаваны пераклад і ацэньваць яго	метнікі і прыслоўі ў простагай форме вышэйшай ступені параўнання; састаўленне алгарытму разважання на адрозненне прыслоўя і прыметніка. Пераклад сказаў і тэкстаў з рускай мовы на беларускую. Рэдагаванне тэкстаў з паямыковым ужываннем формаў ступеней параўнання прыметнікаў і прыслоўяў	§ 23, 24, 25 практ. 203
	Утварэнне прыслоўяў. Суфіксальны і прыставачны спосабы ўтварэння прыслоўяў	Дапамагчы вучням пазнаёміцца з асноўнымі спосабамі ўтварэння прыслоўяў, устанавіць словаўтваральны сувязі прыслоўяў з іншымі часцінамі мовы, выпрацоўваць умненне выконваць словаўтваральны разбор прыслоўяў, вызначыць выпадкі ўжывання ў ролі прыслоўяў фразеалагізмаў, удасканальваць правапісныя навыкі, узначальваць лексічны і фразеалагічны склад мовы вучняў, пазнаёміць з парадкамі і правіламі поўнага марфалагічнага разбору прыслоўяў. Паглыбіць веды вучняў пра суфіксальны спосаб утварэння прыслоўяў, дапамагчы ўсвядоміць, што называным спосабам прыслоўі ўтвараюцца ад назоўнікаў, прымет-	Праца з вучэбным тэкстам, суразмоўніцтва па тэме, аналіз або састаўленне і запіс табліцы «Спосабы ўтварэння прыслоўяў». Чытанне тэкстаў, тэмы і асноўнай думкі, словаўтваральны і марфалагічны разбор прыслоўяў; падбор да прыслоўяў адпаведных фразеалагізмаў, складанне з імі сказаў або невялікага тэксту, вызначэнне сінтаксічнага ролі фразеалагізмаў у сказе. Поўны марфалагічны разбор прыслоўяў. Утварэнне прыслоўяў з дапамогай суфіксаў, прыставак, запіс словазлучэнняў з прыслоўямі, графічнае абазначэнне словаўтваральных марфем. Чытанне дзяюлагаў-жаргаў гутар-	

1	2	3	4	5
		нікаў, лічэбнікаў, займеннікаў, дзеясловаў, прыслоўяў; пазнаёміць з канкрэтнымі выпадкамі словаўтварэння; выпрацоўваць умённі састаўляць графічную словаўтваральную схему, вылучаць утваральнае слова і словаўтваральны суфікс, характарызаваць па значэнні адпаведнае прыслоўе. Спрыяць паглыбленню ведаў вучняў аб прыставачным спосабе ўтварэння прыслоўяў, дапамагчы ўсвядоміць, што такім спосабам прыслоўі ўтвараюцца толькі ад прыслоўяў, пазнаёміць з канкрэтнымі выпадкамі прыставачнага ўтварэння прыслоўяў, вучыць ужываць прыслоўі ў вусным і пісьмовым маўленні, дарэчна выкарыстоўваючы іх выяўленчыя і стылістычныя магчымасці	ковага стылю, іх моўная характарыстыка, падбор прыслоўяў для ўдакладнення інтанацыі; конкурсе на лепшае вуснае выступленне — вымаанка і ўзаемаанка выступленняў; словаўтваральны разбор прыслоўяў	
44	Правапіс не (ня), ні з прыслоўямі	Дапамагчы вучням засвоіць правіла напісання не (ня), ні з прыслоўямі; выпрацоўваць умённе падбіраць да прыслоўяў у адпаведнасці з кантэкстам сінонімы і антонімы, развіваць памяць вучняў і навуковы стыль маўлення; фарміраваць тонкае адчуванне мовы;	Паўтарэнне правапісу не (ня), ні з іншымі часткамі мовы; вучэнне табліцы або тэарэтычнага матэрыялу «Правапіс не (ня), ні з прыслоўямі», суразмоўніцтва па тэме. Спісванне словазлучэнняў, сказаў, вызначэнне сінтаксічнай ролі прыслоўяў, тлумачэнне ўмоў	§ 26, практ. 209

1	2	3	4	5
45	Прыставачна-суфіксальны спосаб утварэння прыслоўяў	працягваць знаёмства з выяўленчымі магчымасцямі прыслоўяў у тэксце, вучыць выкарыстоўваць гэтыя магчымасці ва ўласным маўленні	напісання не (ня) , ні з прыслоўямі, практыкаванні на класіфікацыю прыслоўяў паводле ўмоў правапісу не (ня) , складанне і запіс сказаў з прыслоўямі у абхват , у абдымку , у ахвоту , праз меру . Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх адрасата і мэтанакіраванасці, тыпу і стылю, падбор загаловаў, вызначэнне сэнсава-стылістычнай ролі прыслоўяў; вусны ці пісьмовы пераказ, самаацэнка і ўзамаацэнка выказванняў	§ 27, практ. 213
	Садзейнічаць знаёмству вучняў з канкрэтнымі выпадкамі прыставачна-суфіксальнага ўтварэння прыслоўяў, а таксама з утварэннем прыслоўяў шляхам складання слоў і паўтору аднолькавых або блізкіх слоў; навучыць адрозніваць у маўленні прыслоўі, утвораныя прыставачна-суфіксальным спосабам, і аманімічныя назоўнікі, прыметнікі, займеннікі, лічэбнікі з прыназоўнікамі; удасканаліць уменні пазнаваць прыслоўі ў тэксце, вылучаць словазлучэнні з залеж-	Садзейнічаць знаёмству вучняў з канкрэтнымі выпадкамі прыставачна-суфіксальнага ўтварэння прыслоўяў, а таксама з утварэннем прыслоўяў шляхам складання слоў і паўтору аднолькавых або блізкіх слоў; навучыць адрозніваць у маўленні прыслоўі, утвораныя прыставачна-суфіксальным спосабам, і аманімічныя назоўнікі, прыметнікі, займеннікі, лічэбнікі з прыназоўнікамі; удасканаліць уменні пазнаваць прыслоўі ў тэксце, вылучаць словазлучэнні з залеж-	Складанне табліцы «Утварэнне прыслоўяў прыставачна-суфіксальным спосабам» на аснове вывучэння адпаведнага лінгвістычнага тэксту; запіс і словаўтварэнны разбор прыслоўяў. Утварэнне аднакаранёвых прыслоўяў на аснове прананаваных словаўтваральных марфем, складанне з імі сказаў або невялікага тэксту. Падбор да прыслоўяў антонімаў, складанне з імі сказаў ці тэксту. Спісванне сказаў з пастаноўкай прапушчаных знакаў прыпынку,	

1	2	3	4	5
46	Праваіс прыслоўяў праз дэфіс	<p>нымі прыслоўямі, ставіць ад галоўнага слова пытанне, вызначаць сінтаксічную ролю ў сказе, ужываць прыслоўі ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні</p>	<p>вызначэнне ў іх прыслоўяў, графічнае абазначэнне сродкаў утварэння</p>	
	<p>Праваіс прыслоўяў праз дэфіс</p>	<p>Дапамагчы вучням засвоіць правіла напісання дэфіса ў прыслоўях; удаасканальваць умённі пазнаваць прыслоўі ў тэкстах, адрозніваць іх ад іншых часцін мовы, вызначаць спосаб утварэння, графічна абазначаць сродкі ўтварэння, дарэчна і правільна ўжываць у вусным і пісьмовым маўленні; фарміраваць у вучняў пачуццё нацыянальнай годнасці</p>	<p>Паўтарэнне: дэфіс у назоўніках і прыметніках; аналіз табліцы напісання дэфіса ў прыслоўях па вучэбным дапаможніку, дапаўненне прыкладамі. Вусныя паведамленні вучняў на тэму ўрока. Утварэнне і запіс аднакаранёвых прыслоўяў ад прыметнікаў і займеннікаў на аснове прапанаваных марфем, складанне з імі сказаў з дзееспрыслоўнымі зваротамі. Слісванне сказаў з раскрыццём дужак, абгрунтаванне правапісу прыслоўяў, графічнае абазначэнне іх як членаў сказа. Выпісанне з прапанаванага тэксту прыслоўяў, знаёмства з ужываннем і афармленнем на пісьме прыслоўяў на-першае, на-другое, на-трэцяе...</p>	<p>§ 28, практ. 221</p>

1	47	2	3	4	5
	Прапіс прыслоўяў разам. Прапіс спалучэнняў слоў, блізкіх да прыслоўяў	Спрыяць асэнсаванню і засваенню вучнямі правілаў напісання прыслоўяў разам; а таксама блізкіх да прыслоўяў спалучэнняў назойнікцаў з прыназоўнікамі, якія не канчаткова перайшлі ў прыслоўі, развіваць арфаграфічную пільнасць вучняў; выпрацоўваць уменні ўжываць прыслоўі і спалучэнні слоў, блізкіх да прыслоўяў, ва ўласным пісьмовым маўленні	Вывучэнне адпаведнага тэарэтычнага матэрыялу ў вучэбным дапаможніку, спісанне сказаў і тэкстаў з раскрыццём дужак, глумачэнне правапісу прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да прыслоўяў. Слоўнікавы дыктант. Выкананне тэставых работ. Чытанне і аналіз тэксту па культуры маўлення, вусны пераказ тэксту		§ 29, 30, практ. 230
48, 49	Кантрольны падрабязны пераказ тэксту	Выявіць узровень сфарміраванасці ўменняў вучняў адэкватна перадаваць змест пачутага тэксту мастацкага стылю, захоўваючы яго структуру, змест, вобразна-выяўленчыя сродкі, моўныя асаблівасці аўтарскага стылю			
50	Сачыненне — апісанне вёскі (горада, мікрараёна)	Садзейнічаць выпрацоўцы ў вучняў умення выказваць свае думкі на прапанаваную тэму, захоўваючы неабходны тып і стыль маўлення; вучыць творча асэнсоўваць аб'ём зместу і межы тэмы сачынення, падпарадкоўваць сваю работу асноўнай думцы: назіраць, збіраць і сістэматызаваць назіранні, са-	Уступнае слова настаўніка, чытанне тэкстаў на адпаведную тэму, вызначэнне іх тыпу і стылю, асноўнай думкі, аналіз лагічнай структуры і моўных сродкаў. Выбар жанру сачынення (ліст, нататка, замалёўка...), складанне плана, падбор апорных слоў і словазлучэнняў, складанне ўступных ска-	Практ. 233	

1	2	3	4	5
	стаўляць рабочыя матэрыялы, складаць план, адбіраць неабходную лексіку, выўленчыя моўныя сродкі для найбольш выразнага раскрыцця тэмы і асноўнай думкі выказвання; удасканальваць напісанне; выхоўваць цікавасць і любоў да родных мясцін	стаўляць рабочыя матэрыялы, складаць план, адбіраць неабходную лексіку, выўленчыя моўныя сродкі для найбольш выразнага раскрыцця тэмы і асноўнай думкі выказвання; удасканальваць напісанне; выхоўваць цікавасць і любоў да родных мясцін	заў. Падрыхтоўка рабочых матэрыялаў, напісанне чарнавіка, абмеркаванне першых варыянтаў сачынення; рэдагаванне і ўдасканаленне напісанага. Самаацэнка і ўзаемаацэнка работ пасля праверкі	
51	Падагульненне і сістэматызацыя вучанага або тэматычная праверачная работа	Паглыбіць і сістэматызаваць веды вучняў па асноўных пытаннях тэмы, удасканальваць уменні ад розніваць прыслоўі ў тэксце, выўляць іх сэнсава-граматычную ролю, даваць марфалагічную характарыстыку, выкарыстоўваць сінанімічныя, антанімічныя, стылістычныя і выўленчыя магчымасці прыслоўяў ва ўласных вусных і пісьмовых выказваннях	Вусныя выступленні ў навуковым стылі «Прыслоўе як часціна мовы», самаацэнка і ўзаемаацэнка выказванняў. Адказ на кантрольныя пытанні і заданні. Слоўніковы дыктант. Спісванне сказаў з пастаноўкай неабходных знакаў прыпынку і раскрыццём дужак, складанне і запіс уласных сказаў, каб прыслоўі сталі аднакараневымі назоўнікамі, прыметнікамі, лічэбнікамі з прыназоўнікамі. Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх адраста і мэтанакіраванасці, тыпу і стылю, вызначэнне сэнсавай і граматычнай ролі прыслоўяў, абгрунтаванне правапісу не (ня) з рознымі часцінамі мовы; складанне плана тэкстаў, іх вусны і пісьмовы пераказ	Практ. 237

1	2	3	4	5
Службовыя часціны мовы і выклічнік (1 гадзіна)				
52	Службовыя часціны мовы і выклічнік	<p>Дапамагчы вучням засвоіць агульную характарыстыку і спецыфіку службовых часцін мовы і выклічніка, ролю ў будове словазлучэнняў і сказаў, іх адрозненне ад самастойных слоў; выпрацоўваць уменне бачыць службовыя часціны мовы і выклічнікі ў тэксте, вызначыць, з якімі самастойнымі часцінамі мовы яны ўжыты; развіваць маналогічнае маўленне вучняў</p>	<p>Слова настаўніка пра агульную характарыстыку і спецыфіку службовых часцін мовы і выклічніка, ролю ў будове словазлучэнняў і сказаў, іх адрозненне ад самастойных слоў. Чытанне вучэбнага тэксту дапаможніка, суразмоўніцтва па тэме. Чытанне і параўнанне тэкстаў: вызначэнне мэты і напісання, сферы выкарыстання, выяўленне характэрных моўных сродкаў, высновы. Запіс тэкстаў з расстаноўкай знакаў прыпынку, раскрытых дужак, устаўкай прапушчаных літар. Разбор сказаў па часцінах мовы, выяўленне і абазначэнне вядомых службовых часцін мовы</p>	§ 32, практ. 243
Прыназоўнік (3 гадзіны)				
53	Прыназоўнік як службовая часціна мовы. Асноўныя значэнні прыназоўнікаў (азнаямленне)	<p>Спрыяць засваенню вучнямі значэння і сінтаксичнай ролі прыназоўніка, які разам са склонавым канчаткам выражае граматычную залежнасць назоўніка, займенніка і лічэбніка ад іншых слоў у словазлучэнні і абазначае разнастай-</p>	<p>Чытанне вучэбнага тэксту дапаможніка, складанне плана, суразмоўніцтва па тэме, падбор і запіс уласных прыкладаў ужывання прыназоўнікаў, вусныя выказванні вучняў; дапісванне дзеясловаў, іменных і прыназоўнікавых</p>	§ 33, 34, практ. 248 або 251

1	2	3	4	5
	<p>ныя тыпы адносін; практычна пазнаёміць з ужываннем невытвордзяслоўных, іменных і прыслоўных словазлучэнняў; выпрацоўваюць умненне выдзяляць са сказаў словазлучэнні, у якіх залежнае слова звязана з галоўным пры дапамозе прыназоўніка (і ў тым выпадку, калі паміж прыназоўнікам і залежным назоўнікам ці займеннікам, лічэбнікам стаіць іншае слова або некалькі слоў); удасканалююць умненне выконваць разбор прыназоўнікавага словазлучэння, ставіць сэнсавае пытанне ад галоўнага да залежнага слова, вызначаюць сродкі сувязі, а таксама ўстанаўліваюць, у састаў якога члена сказа прыназоўнік уваходзіць. Дапамагчы вучнымі значэннямі, якія выражаюцца ў словазлучэнні пры дапамозе прыназоўнікаў, выпрацоўваюць умненне вылучаць прыназоўнікавыя канструкцыі, ставіць пытанне ад галоўнага да залежнага слова і вызначаць, якія значэнні ў іх перадаюцца, пазнаёміць і на-</p>	<p>ныя тыпы адносін; практычна пазнаёміць з ужываннем невытвордзяслоўных, іменных і прыслоўных словазлучэнняў; выпрацоўваюць умненне выдзяляць са сказаў словазлучэнні, у якіх залежнае слова звязана з галоўным пры дапамозе прыназоўніка (і ў тым выпадку, калі паміж прыназоўнікам і залежным назоўнікам ці займеннікам, лічэбнікам стаіць іншае слова або некалькі слоў); удасканалююць умненне выконваць разбор прыназоўнікавага словазлучэння, ставіць сэнсавае пытанне ад галоўнага да залежнага слова, вызначаюць сродкі сувязі, а таксама ўстанаўліваюць, у састаў якога члена сказа прыназоўнік уваходзіць. Дапамагчы вучнымі значэннямі, якія выражаюцца ў словазлучэнні пры дапамозе прыназоўнікаў, выпрацоўваюць умненне вылучаць прыназоўнікавыя канструкцыі, ставіць пытанне ад галоўнага да залежнага слова і вызначаць, якія значэнні ў іх перадаюцца, пазнаёміць і на-</p>	<p>словазлучэнняў: 1) <i>сустрэкацца з ...; ісці на ...; сачыць за ...; 2) казюць з ...; паліца для ...; гуляюць да ...; смелы з ...; абмякаваць да ...; карысны для ...; 4) злева ад ...; далёка за ...; верхам на ...</i> і да т. п. Чытанне тэкстаў, вызначэнне іх тыпу і стылю, падбор загаловаў, вышэсване з тэксту словазлучэнняў з прыназоўнікамі; разбор слоўвазлучэнняў, пастаюўка пытанна ад галоўнага слова да залежнага, вызначэнне, у састаў якога члена сказа ўваходзіць прыназоўнік; класіфікацыя прапанаваных словазлучэнняў па спосабе сувязі галоўнага і залежнага слова. Напісанне па апорных словазлучэннях невялікага сачынення-апавадана «Выпадак на рэчцы» або пісьмовая характарыстыка героя апавадана з пытаннем радкоў з тэксту, самаацэнка і ўзаемаацэнка рабт. Практыкаванні па культуры маўлення (арфаэпічныя нормы). Чытанне тэксту, назіранне за ўжываннем прыназоўнікаў, вышэсване словазлучэнняў, пастаюўка пытанняў ад галоўнага сло-</p>	

1	2	3	4	5
		<p>вучыць карыстацца «Глумачальным слоўнікам беларускіх прыназоўнікаў» П. Шубы; вучыць правільна ўжываць прыназоўнікавыя словазлучэнні ў вусным і пісьмовым маўленні</p>	<p>ва да залежнага, выяўленне з апорай на вучэбны тэкст значэнняў, якія перадаюцца ў прыназоўнікавых канструкцыях. Вусныя вызначаны вучняў на тэму ўрока, самаацэнка і ўзаемаацэнка выступленняў. Знаёмства з «Глумачальным слоўнікам беларускіх прыназоўнікаў». Чытанне і аналіз тэксту, яго запіс з устаўкай прапушчаных прыназоўнікаў, канчаткаў і знакаў прыпынку, выяўленне адносін, якія перадаюцца</p>	
54	<p>Выворныя і невыворныя прыназоўнікі</p>	<p>Садзейнічаць знаёмству вучняў з падзелам прыназоўнікаў паводле паходжання на невыворныя і невыворныя, усведамленню ўтварэння вытворных прыназоўнікаў шляхам пераходу ў разрад службовай часціны мовы некаторых формаў назоўнікаў, а таксама прыслоўяў і дзеясловаў; пазнаёміць з мнагазначнасцю вытворных прыназоўнікаў; выпрацоўваць уменне вызначаць такія прыназоўнікі ў тэксце, адрозніваць ад слоў-амонімаў іншых часцін мовы,</p>	<p>Слова настаўніка, складанне табліцы на аснове вывучэння лінгвістычнага тэксту. Супастаўленне канструкцый з ужываннем прыназоўнікаў і амонімічных самастойных часцін мовы. Напрыклад, <i>Дзеці размясціліся скраю</i> (размясціліся дзе? <i>скраю</i> — гэта прыслоўе месца). <i>Бярозкі пасадзілі з краю двара</i> (пасадзілі з <i>краю</i> чаго? <i>двара</i> — гэта прыназоўнік, які патрабуе формы роднага склону назоўніка, можа быць заменены сінанімічным прыназоўнікам <i>ля</i>).</p>	

1	2	3	4	5
		ужываць ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні з улікам іх стылістычай афарбоўкі. Удасканальваць арфаграфічныя і пунктуацыйныя навыкі вучняў	Чытанне тэкстаў мастацкага, навукова-папулярнага стыляў, іх аналіз, выпісванне словазлучэнняў з прыназоўнікамі, абазначэнне прыназоўнікаў паводле паходжання, вусны пераказ. Спісванне сказаў, абгрунтаванне прыналежнасці выдзеленых слоў да прыназоўнікаў або аманімічных прыслоўяў, назоўнікаў	
IV чвэрць (16 урокаў)				
Прыназоўнік (працяг, 1 гадзіна)				
55	Прыназоўнікі прастыя, складаныя і састаўныя, іх ужыванне і правапіс	Дапамагчы вучням пазнаёміцца з будовай прыназоўнікаў; выпрацоўваць умненне правільна вылучаць іх са структуры словазлучэння і сказа; удасканальваць арфаграфічныя навыкі вучняў, умненне ўжываць прыназоўнікі ў вусным і пісьмовым маўленні, выкарыстоўваючы іх сінанімічныя і аманімічныя магчымасці ў тэкстах розных стыляў. Дапамагчы вучням прастычна авалодаць асаблівасцямі і правіламі ўжывання некаторых прыназоўнікаў у беларускай мове на аснове параўнання з ужываннем тых самых прыназоўнікаў у рус-	Вывучэнне тэарэтычнага матэрыялу дапаможніка, суразмоўніцтва па тэме, складанне табліцы «Будова прыназоўнікаў», запאўненне яе прыкладамі. Чытанне і запіс сказаў, тэкстаў, абазначэнне вытворных і невытворных прыназоўнікаў, вызначэнне будовы і паходжання вытворных прыназоўнікаў; складанне ўласных сказаў са складанымі і састаўнымі прыназоўнікамі, марфалагічны разбор прыназоўнікаў. Чытанне лінгвістычнага тэксту па культурных фрагментаў, падбор улас-	§ 36, практ. 258 або 260 (на выбар)

1	2	3	4	5
		кай мове. Пазнаёміць з парадкамі і правіламі марфалагічнага разбору прыназоўніка	ных прыкладаў, суразмоўніцтва па тэме. Складанне і запіс невялікага сачынення-апісання «Зорнае неба над Беларуссю» з ужываннем прыназоўнікаў вакол, за, каля, над, пасярод, перад, пры, уздоўж і інш.; самаацэнка і ўзаемацэнка работ	
Злучнік (4 гадзіны)				
56	Злучнік як службовая часціна мовы	Дапамагчы вучням асэнсаваць паняцце злучніка як службовай часціны мовы, яго прымет і асноўных функцый; выпрацоўваць умовны фармулёваць азначэнне злучніка, вылучаць злучнікі ў простых і складаных сказах, тэкстах, вызначаць марфалагічныя асаблівасці, характарызаваць іх функцыі	Вывучэнне лінгвістычнага тэксту, суразмоўніцтва па тэме, вусныя выказванні вучняў; назіранне над ужываннем злучнікаў у тэкстах публіцыстычнага, гутарковага стыляў, вызначэнне іх ролі ў сказах і тэксце; характарыстыка словазлучэнняў з прыназоўнікамі, параўнанне ролі злучнікаў і прыназоўнікаў; вусны пераказ тэксту. Чытанне і запіс тэкстаў мастацкага, публіцыстычнага стыляў, вызначэнне тэмы і асноўнай думкі, вызначэнне апорных слоў, тлумачэнне іх лексічнага значэння, характарыстыка ролі злучнікаў у тэксце. Складанне і запіс сказаў са словамі, што змешчаны ў рамках, ужыванне ў сказах вядомых злучнікаў	§ 38, практ. 277

1	2	3	4	5
57	Простыя і састаўныя злучнікі, іх ужыванне. Адзіночныя, парныя, паўторныя злучнікі, іх ужыванне і правапіс	Садзейнічаць знаёмству вучняў са структурай і спосабам ужывання злучнікаў у маўленні; выпрацоўваюць уменні вылучаць простыя і састаўныя злучнікі ў тэксце, даваць ім характарыстыку па функцыі, будове і спосабе ужывання, правільна на карыстацца злучнікамі ў вусным і псьмовым маўленні	Чытанне вучэбнага тэксту, вызначэнне яго тыпу і стылю, апорных слоў і словазлучэнняў, складанне табліц «Будова злучнікаў», «Спосабы ўжывання злучнікаў». Вусныя выказванні вучняў, самаацэнка і ўзаемацэнка выступленняў. Чытанне і класіфікацыя сказаў у адпаведнасці з ужываннем простых і састаўных злучнікаў, запіс сказаў з расстаноўкай прапушчаных знакаў прыпынку і графічным абзначэннем злучнікаў па водле іх функцый. Выразнае чытанне і запіс вершаваных строфаў з папярэдняй устаўкай прапушчаных злучнікаў. Знаёмства з ужываннем паўторных злучнікаў у фразеалагізмах, тлумачэнне лексічнага значэння ўстойлівых словазлучэнняў і складанне з імі сказаў. Чытанне, аналіз і запіс тэксту з творчым працагам-апісаннем або пераклад з рускай мовы на беларускую	§ 39, практ. 285
58	Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі.	Спрыяць асэнсаванню вучнямі сутнасці падзелу злучнікаў на злучальныя і падпарадкавальныя, іх	Чытанне тэкстаў, характарыстыка структуры сказаў, пастаноўка ці спроба пастаноўкі пытанняў	§ 40, 41, практ. 295 або 296

1	2	3	4	5
	Злучальныя злучнікі, іх ужыванне	адрознення ў значэнні і сінтаксічнай ролі; прапедэўтычна рыхтаваць вучняў да засваення злучнікавых сувязей у складаным сказе; удаканалваць уменні адрозніваць простыя і складаныя сказы, у складаных сказах — злучальную і падпарадкавальную сувязь, вызначыць у сказах злучнікі і іх сінтаксічную ролю. Паказаць сінтаксічнае раўнапраўе паміж аднароднымі членамі і часткамі складанага сказа, выражанае пры дапамозе злучальных злучнікаў, растлумачыць агульнае значэнне злучнікаў кожнай групы; выпрацоўваць уменні вылучаць злучальныя злучнікі ў сказах і ўстанаўліваць тыя значэнні, што яны перадаюць, складаць сказы з прапанаванымі злучнікавымі канструкцыямі; ужываць разнастайныя злучнікі, у тым ліку з пэўнай выяўленчай функцыяй, ва ўласным вусным і пісьмовым маўленні	у складаных сказах ад адной часткі да другой, вызначэнне ролі злучнікаў у сказах. Вывучэнне лінгвістычных тэксаў, суразмоўства па тэме, вусныя выказванні вучняў. Чытанне мастацкіх тэксаў, характарыстыка іх моўных асаблівасцей, вызначэнне адносін, якія перадаюцца ў простых і складаных сказах пры дапамозе злучнікаў, абазначэнне групы, да якой адносяцца злучнікі. Складанне і запіс сказаў або тэксту з супастаўляльным злучнікам за-тое і спалучэннем займенніка тое і прыназоўнікам за , складанне і запіс сказаў са спалучальнымі, супастаўляльнымі, пералічальнымі, размеркавальнымі канструкцыямі (напрыклад: <i>не толькі чытаць, а і вылісваць; не то сум, не то задуменнасць; або сёння, або заўтра; хочь павольна, але правільна</i> і інш.). Чытанне тэксту пра выяўленчыя магчымасці злучнікаў, складанне яго плана, падбор аналагічных пры-	

1	2	3	4	5
59	Падпарадкавальныя злучнікі, іх ужыванне	Дапамагчы засвоіць асаблівасці падпарадкавальных злучнікаў, пазнаёміць з іх асноўнымі сэнсавымі групамі; выпрацоўваць уменні выдзяляць галоўную і даданую часткі складаназалежных сказаў, ставіць пытанне ад галоўнай часткі да даданай і на гэтай аснове вызначыць групу злучніка; самастойна будаваць складаназалежныя сказы, выкарыстоўваць падпарадкавальныя канструкцыі ва ўласным маўленні. Пазнаёміць з парадкамі і правіламі марфалагічнага разбору злучніка	Кладаў з іншых тэкстаў, вусны пераказ тэксту з пацвярджэннем асноўнай думкі іншымі прыкладамі; самаацэнка і ўзаемаацэнка выказванняў. Аб'яднанне частак складаных сказаў пры дапамозе злучнікаў і запіс вершаваных строф. Аналіз складаназалежных сказаў і выяўленне значэнняў, што ў іх перадаюцца пры дапамозе злучнікаў	§ 42, практ. 300 або 301

1	2	3	4	5
			вывучэнне тэксту, прысвечанага культуры маўлення	
Часціца (6 гадзін, з іх 1 гадзіна — на пісьмовую работу)				
60	Часціца як службовая часціна мовы: агульнае значэнне, марфалагічныя прыметы, сінтаксічная роля	Пазнаёміць вучняў са службовай часцінай мовы часціцай, дапамагаць асэнсаваць яе ролю ў маўленні; выпрацоўваць умненне фармуляваць азначэнне часціцы, распазнаваць у тэксце, вызначаць яе ролю, адрозніваць ад іншых службовых часцін мовы; выпрацоўваць навык выразнага чытання (правільнае інтанаванне сказаў з часціцамі)	Праца з матэрыялам для назірання і асямяслення; фармуляванне высновы пра часціцу як службовую часціну мовы, яе адрозненне ад прыназоўніка і злучніка; вызначэнне сэнсава-стылістычнай і граматычнай ролі часціц у тэксце	§ 43, практ. 311 (сказы 4–7)
61	Асноўныя разрады часціц (азнаямленне)	Пазнаёміць вучняў з асноўнымі значэннямі часціц, паказаць багаты адрозненні іх значэнняў; садзейнічаць уключэнню часціц у актыўны слоўнік запас вучняў. Выпрацоўваць умненне выяўляць значэнні часціц у сказах, тэстах, надаваць новае значэнне выказванню з дапамогай часціц, вызначаць сэнсава-стылістычны асаблівасці ўжывання часціц у тэстах; правільна карыстацца часціцамі для выяўлення сэнсавых і эмацыянальных адносін да выказвання	Праца з вучэбным тэкстам падручніка, састаўленне складанага плана і пераказ па плане. Чытанне і аналіз сказаў, тэкстаў падручніка, вызначэнне ў іх ролі часціц; перабудова і запіс сказаў; наданне выказванням дадатковага адцення з дапамогай розных часціц, выяўленне разнастайных адценняў значэння, выразнае інтанаванне сказаў, тэкстаў з часціцамі	§ 44, практ. 325 (запісаць выразы з часціцай бы (б))

1	62	Правапіс часціц. Марфалагічны разбор	5	§ 45, практ. 330 (пелуначэнне правапісу часціц, ракладзі і запісаванне выказванняў па-беларуску, прадоўжыць гэст вусна)
2	3	Садзейнічаць фарміраванню ўмення дэфіснага напісання часціцы -такі з дзеясловамі і ў складзе некаторых слоў. Пазнаёміць вучняў з парадкам разбору часціцы; удакладняць уменне вызначыць значэнне часціцы ў тэксце; выпрацоўваць навык вуснага і пісьмовага разбору часціцы	4	Чытанне і асэнсаванне правадла; тлумачэнне правапісу часціц. Знаёмства з планам і ўзорам разбору часціц; вусны і пісьмовы марфалагічны разбор часціц (вызначэнне разраду з апорай на матэрыял § 44)
3	46	Пазнаёміць з правамі ужывання не, ні , фарміраваць уменне вызначыць сэнсавае значэнне часціц не, ні ; садзейнічаць выпрацоўцы ў вучняў навыкаў адрознення адмоўных сказаў з часціцай не ад стварджальных з часціцай ні ; фарміраваць арфаграфічныя навыкі, звязаныя з адрозненнем часціц не і ні ; развіваць уменне карыстацца часціцамі як сродкам сувязі сказаў і частак тэксту; правільна інтанаваць сказы з часціцамі не, ні	5	Знаёмства з выпадкамі ўжывання адмоўнай часціцы не ; вызначэнне, калі часціца не надае адмоўнае значэнне асобным словам, а калі – усяму сказу. Запіс варыянтаў і іх выразнае чытанне (увага да лагічнага націску і сэнсу сказаў). Чытанне матэрыялу пра значэнне часціцы ні , калектыўнае вуснае размеркаванне сказаў у адпаведнасці са значэннямі часціцы ні . Чытанне і абмеркаванне табліцы (сістэматызацыя ведаў пра асноўныя значэнні часціц не і ні). Аналіз схемы на адрозненне спалучэнняў не што нішае, як ... (не хто іны, як ...) і нішто інішае не ... (ніхто іны не ...) , аналіз сказаў на адрозненне гэтых спалучэнняў

1	2	3	4	5
64	Правілі не (ня), ні з рознымі часцінамі мовы (паўтарэнне)	Паўтарыць і замацаваць правілы напісання не з рознымі часцінамі мовы; садзейнічаць фарміраванню ўмення сістэматызаваць і абгульняць раней вывучанае; выпрацоўваць навык напісання не, ні з рознымі часцінамі мовы	Чытанне і асэнсаванне табліцы; тлумачэнне правілі не (ня) са словамі. Запіс тэксту з выбарам з дужак не ці ня , абгрунтаванне выбару. Чытанне і асэнсаванне правіла напісання ні са словамі; тлумачэнне напісання не (ня), ні .	§ 47, практ. 349
65	Кантрольны дыктант	Выявіць узровень сфарміраванасці арфаграфічных і пунктуацыйных навыкаў вучняў		
Выклічнік (1 гадзіна)				
66	Выклічнік як часціна мовы. Дэфініцыя выклічніка. Знакі прыпынку ў сказах з выклічнікамі	Садзейнічаць фарміраванню ў вучняў паняцця пра выклічнік як часціну мовы; пазнаёміць з асноўнымі значэннямі, сэнсава-стылістычнай роляй і асаблівасцямі яго ўжывання. Фарміраваць ўменне адрозніваць выклічнікі ад самастойных і службовых часцін мовы, а таксама ад гукапераймальных слоў. Садзейнічаць засваенню вучнямі правілі выклічнікаў; прапоўваць ўменне пастаноўкі знакаў прыпынку ў сказах з выклічнікамі, удасканаліваць навык інтанавання такіх сказаў	Праца з тэкстам на лінгвістычную тэму. Абгрунтаванне прыналежнасці выдзеленых слоў да выклічнікаў, увага да разумення вучнямі і ўменне перадаваць голасам, інтанацыйнай тыха пачуцці, якія перадаюцца з праваміла пастаноўкі. Знаёмства з праваміла пастаноўкі знакаў прыпынку ў сказах з выклічнікамі. Вылісванне сказаў з выклічнікамі этыкету. Адрозненне выклічнікаў ад гукапераймальных слоў (назваць выкарыстання ў тэксце гукаперайманні)	§ 49, 50, практ. 364

1	2	3	4	5
Пераход слоў з адной часціны мовы ў іншую (1 гадзіна)				
67	Пераход слоў з адной часціны мовы ў іншую	Пазнаёміць вучняў з такой з'явай, як пераход слоў адной часціны мовы ў іншую; выпрацоўваць умённе вызначальна, у ролі якой часціны мовы выступае тое ці іншае слова; ужываць словы ў ролі розных часцін мовы. Удасканалваць умённе складаць план тэксту і пераказваць змест па плане	Чытанне тэксту на лінгвістычную тэму, вызначэнне яго тэмы, пераказ зместу блізка да тэксту; аналіз тэкстаў, вызначэнне, у ролі якіх часцін мовы выступаюць выдзеленыя словы; перабудова, складанне сказаў, каб прапанаваць словы выступалі ў ролі іншых, чым у тэксце, часцін мовы. Запіс выказванняў, знаходжанне ў іх слоў, якія выступаюць у неўдасцівай ім функцыі, запіс сказаў з гэтымі словамі (у характэрнай для іх функцыі); складанне і запіс сказаў, каб словы выступалі ў ролі розных часцін мовы, падкрэсліванне іх як членаў сказа	§ 51, практ. 369 (1–3)
Падагульненне вывучанага за год (1 гадзіна)				
68	Падагульненне вывучанага за год	Садзейнічаць падагульненню і сістэматызацыі ведаў і ўменняў вучняў па асноўных пытаннях вывучаных раздзелаў і тэм. Узнавіць веды вучняў пра асноўныя прыметы тэксту і іх характарыстыку (азначэнне тэксту; тэматычнае адзінства, звязнасць, паслядоўнасць, раз-	Чытанне тэкстаў, выўчэнне іх асноўных прымет і характарыстык, вызначэнне тэмы і асноўнай думкі тэксту, ключавых слоў, абгрунтаванне або падбор загаловаў; вызначэнне стылю тэкстаў, абгрунтаванне іх прыналежнасці да пэўнага стылю. Запаўненне таб-	Практ. 388

1	2	3	4	5
		горнутасць, сэнсавая цэласнасць, завершанасць); пра тыпы, стылі і жанры маўлення, пра раздзелы навукі аб мове і іх змест. Спрыяць удасканаленню вымаўленчых, лексічных, граматычных, правапісных, стылістычных навыкаў вучняў; фарміраваць уменне аналізаваць і супастаўляць, сінтэзаваць моўныя факты, рабіць высновы і падгульненні	ліц «Стылі маўлення», «Агульнае значэнне часцін мовы». Запіс тэкстаў па памяці або пад дыктоўку, тлумачэнне правапісу пэўных слоў і абгрунтаванне пастаўкі знакаў прыпынку, поўная марфалагічная характарыстыка некаторых слоў. Вусныя лінгвістычныя выказванні. Пераказ тэкстаў	
69, 70	Рэзервовыя гадзіны			